

# ادامہ کبریٰ

شعاری : « دینی برقیات ، حیاتی برقیہ » در .

بیل ۱ - صبا ۶  
۱۰ رجب ۱۳۳۲  
۲۲ مایس ۱۳۳۰  
مدیری : حلیم ثابت

بناءً علیہ معتقداتی بیادکاریہ تفصیلاتیہ اکتاندم و واضح ادبہ ایہ توضیح  
ایتدم .

کیم نہ دیرسہ دیون ، بن بوکون صاغلام براسلام ؛ بوتکھدہ افتخار  
و مباحات ایلم . ذاتاً کیمسہ نک لظنندن امید وار اولدیغ کبی ، لوم و تعریضندن دد  
چکنم . بتم اسلامیم حقدہ تہ سویلر لرسہ سویلسونلر ، شمدیلک بو قدرلہ  
اکتفا ایدر ، ایلرودہ ایجاب ایدرسہ ، متعصب ، جاہل ، خرافات پرستلرہ  
حقیقتی ایضاحہ چالیثہ جغم . پترکہ حق ، بتم معین و باورم اولسون . عرشئ ایلک  
ید موہتبنده در . والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم .

محترم لورد ہیدلہی قارد شمری نائل اولدیغی نورانیت و شرفدن طولانی  
صمیم قلبدن تبریک ایدہرز . ذاتاً مشارالہ سعادت ایدیہ بے نائل اولمشدر .  
وجودلریہ ہر مشلمانک افتخار ایدہجکی طبعیدر . اوروپادہ ، یویاہ بردین  
قازدہشہ مالکیتمزدن طولانی کندیمزی بختیار عد ایدر و انتہ اللہ ہمتلریہ  
ایلرودہ دہا چوق منصف ذوات کرامک شرف اسلامی قبول ایدہجکلری  
مأمول ایدر و کندیلری تنویرہ چالیشان علمای بنام و فضلالی ذوی الاحترامدن  
(خواجہ کمال الدین) افندی بی تبریک ایلر جملہسک سعادت و موفقیتلری جناب  
حقدن استرحام ایدہرز .

## اسلام قادی

### تعدد زوجات مناسبتیلہ

- جوابہ جواب -

اسلامیتدہ تعدد زوجات منع اولتہ بیلر دیہہ یازدیغ مقاله یہ قارشو کچن ہفتہ  
انتشار ایدن محترم «سبیل الرشاد» برلسان تجاوزلہ مقابلہ ایدیور . مکئہ نک روح  
و حقیقتہ ہیچدہ تقوڈ ایدلہ مش ، صرف مغالطہ و سفیظہلر ایہ کچریش اولدیغی  
ایچون جدآ شایان تأسفدر ؛ ایستہ بژدہ بویاہ بدیہاتہ قارشو مغالطہلر ، سفیظہلرلہ  
مقابلہ ایدیلا رده اورتہ یردہ حقایق علمبہ محو و زائل اولور کیدر .

تعدد زوجاتك جوازینہ دائرہ کتاب ، سنت اجماع امت ہونادینی حالہ  
بن آنلرہ مخالف رأی واجتہادہ بولتمشم ، گویا اسلامیتہ تعدد زوجاتك جوازینی  
انكار ایتشم ...

تعدد زوجاتك جوازینہ آیت جلیلہ برصراحت قطعہ ایہ دلالت ایتہ یورمی ؟  
عیا اسلامیتہ تعدد زوجاتك جوازینی انكار ایدن بر فرد تصور اولتورمی ؟  
اوت ؟ اسلامیتہ تعدد زوجاتك جوازینہ شہہ یوقدر . فقط اولی الامر ك ہونی  
منع ایتكده صلاحیتی اولدیغندہ شك وتردد اولنہ ماز . ہودہ ، احكام صریحہ  
اسلامیتہ در . ایتہ ، ہوادعائی اثبات ایتك اوزورہ ایکی مقدمہ ایراد ایتدم .  
بری تعدد زوجات جائزدر ، ایکنجی مقدمہ جائز اولان شیلری اولی الامر ،  
امر ویامنع ایدہ بیلیر . وبوصورتہ اولان امر ونہیلری شرعاً مطاع اولمق ایجاب  
ایدرہ برنجی مقدمہ ( فانكخوا مطاب لكم من النساء مثنی وثلاث ورباع ) آیت  
جلیلہ سیلہ ثابت در و ہر كسك بیلدیکی بر مثلہ در . ہم اجتہادم دكلدر .

ایکنجی مقدمہ ( اطیعوا اللہ واطیعوا الرسول واولی الامر منكم ) آیت  
جلیلہ سیلہ و علمای فقہ و شریعتك بیاناتیلہ ثابتدر . آیت جلیلہ تك معناسی :

« اولی الامر ہر تہی امر ایدرسہ ایتسون اطاعت ایتك واجددر » دیمك  
دكلی ، باشقہ معناسی اولہ بیلیرمی ؟ وبومعنا ، ہر ہانکی جائز اولان شئی امر  
ویاہی ایدہ ك اولورسہ اولسون اطاعت ایتك واجب اولور حكمنہ شامل  
دكلی ؟ یوقہ ؟ ہر تہی امر ایدرسہ ایتسون تعیری ہر ہانکی جائز اولان  
شئی امر ونہی ایدہ ك اولورسہ اولسون تعیرینك شمولتی احاطہ ایتہ یورمی ؟  
حال ہومر كزده ایكن بورادہ رأی واجتہادہ بکزر یرشی وارمی ؟

علمای فقہ و شریعت اولی الامر بر واجك خلافتی ویا برقل ممنوعی امر  
ایدرسہ اطاعت واجب اولماز دیہ واجب و ممنوع اولان شیلر حقتہ بویہ ایکی  
صورت استنا وضع ایدیورلر . جائز اولان شیلر حقتہ دہ - ولوقسماً اولسون -  
بر صورت استنا وضع ایدیورلر ؟

جائز اولان تعدد زوجاتی اولی الامر منع ایدرسہ اطاعت واجب اولماز دیہ  
کندی کندیگزہ آیت جلیلہ تك حکم و شمولتہ نصل استنا ایدہ بیایرسکر ؟  
بوصورتہ آیت جلیلہ یہ واقوال علمایہ مخالف رأی واجتہادہ بولونمش اولماز می سکر ؟

علمای فقہ و شریعتہ سؤال ایڈیٹورم ؛ اولی الامر ، جائز اولان شیلردن ہرہانکیسنی منع ایده جک اولورسہ اولسون اطاعت واجب اولماز دیہن ائمہ مذهب و فقہادن برکیمسہ وارمی ؛ نصہ فارشی بویولده رأی واجتہادده بولونان برقیہ تصور اولنورمی ؛ ایشته ، بویاہ ہیچ بر رأی واجتہاد نتیجہ سی دکلدہ نص صریحک مقتضاسی و علمای شریعتک اتفاق ایتدیکی « جائز اولان ہرہانکی برشیئی اولی الامر منع ایده جک اولورسہ اطاعت واجب اولور » حکمی دہ ایکنجی مقدمہ بی تشکیل ایڈیٹور « تعدد زوجات جائزدر » « وجائز اولان ہرہانکی برشیئی اولی الامر منع ایده جک اولورسہ شرعاً اطاعت واجب اولور ، دیہ طبیعی اولہرق بر قیاس منطقی میدانہ چقیور . و بوقیاس منطقی « تعدد زوجاتی اولی الامر منع ایدرسہ شرعاً اطاعت واجب اولور » نتیجہ سی ضروری اولہرق استلزام ایڈیٹور . بوطبیعی الحصول اولان قیاس منطقی می ویاخود نتیجہ ضروریہ سیمی ہم اجتہادمدر !

سزک مقالہ جوابیہ کز (!) کی قیاسات منطقیہ استدلالات عقلیہ بولماسیندہ سفسطہ لر ، مغالطہ لر دینی عبارت اولسون ؛ ہر فکر و مطالعہ یہ « اجتہاد » دیرسہ کز باب اجتہادده مسدود دیہ جک کز دن برکیمسہ یہ ہیچ بر فکر و مطالعہ بیان ایتک صلاحیتی ویرمہ مش اولورسکز ، بناء علیہ ؛ سزکده ، ہم دہ بوکی مباحثانده بولنما مقلعتر اقتضا ایدر . اشته بویاہ شریعتده اجتہاد نہ دیمک اولدیغی بیلیمورسکز ، کذلک اجماع امتکدہ نہ دیمک اولدیغیہ واقف دکلسکز ، تعدد زوجاتک جوازی کی نص قطعی ایہ ثابت و معلوم اولان برمسئله حقندہ اجماع امت وارددر ، دیورسکز . نصوص قاطعہ ایہ ثبوتی معلوم اولان مسائذہ اجماع امت وارددر دیمک طوغرو دکلددر مثلاً ؛ نمازک فرضیتی اجماع امتہدہ ثابتدر دینیہ مز ، اجماع امتک ماہیتی باشقہ شیدر . نسخک حقیقت و ماہیتی دہ معلوم کز اولنادینی آکلاشیلیور . اولی الامر ، امر و تہیلریاہ جواز حکمی تبدیل ایده جک اولورلرسہ نسخ ایلمش اولور ظن ایڈیٹورسکز نسخ ، احکام شریعتی علی الاطلاق تبدیل دکلددر ، بر حکم شرعی بی صوکرادن وارد اولان بر دلیل شرعی ایہ تبدیلدر . اولی الامرک معناسندنہ غفلت ایڈیٹورسکز ، اولی الامر تعیری معنای اغوی و حقیقیسی

اعتباریه علمای شریعتہ اطلاق اولنہ، از . چونکہ ؛ علمای شریعتک اجتہاد و بیان ایتدکری احکام شریعت کندیلرینک امر ونہیلری دکلدور، شارعہ مضافدر؛ شارعک ، شریعتک امر ونہیلریدر . علمای شریعتہ صفتہ آمریت یوقدر . آنلره اولی الامر تعیری - بلکہ - مجازی اوله رق اطلاق اولنہ بیلیر، اولو الامر تعیری معنای حقیقیسی اعتباریہ آنجق خلفا و خلیفہ بی تمیل ایدنلرده استہ مال اولنور. ایستہ فقہا اولی الامر یومعناہ تخصیص ایتشلردور، نیتکم خلفای عباسیہ دن بری، صلات عیدین تکیرلری عددینی ابن عباسک اجتہادی وجہاہ امر ایتدیکندن ہدایہ ودیکر کتب فقہیہدہ مسئلہ بی امر خلیفہ بیہ موافق صورتہ بیان ایدیور و چونکہ امر اولی الامر بویلہدر دیور ایستہ ؛ فقہا اولی الامر تعیری خلیفہ اطلاق ایدیورلر و آنک اوزریتہ بنای مسائل ایلورلر.

مظہر جوابکز اولان مقالہ مدہ دائماً بیان ایتدیکم مطالعاتی « مورد نصدر فقہا یورادہ رأی واجتہاد لرینی ترک ایدرک نص جلیک حکمہ اتباع ایتشلر . بومسئلہدہ اجتہادہ مساع یوقدر ، کیمسہ رأی واجتہاددہ بولنہ مازہ دیبہ اوغراشوب دوردیغیم و بویلہ رأی واجتہادہ تابع اولما مقدن باشقہ بر نقطہ استادم اولمادیغی حالہ ینہ تکرار علی التکرار بکا بومسئلہدہ اسناد اجتہاد ایتک ہیچدہ خاطر و خیالہ کلیر برشی دکلدی .

شہہ یوقدرکہ بو یولہ مدافعہ دن مقصد ، خلقہ قارشی بندہ کزی حکم قطعی شریعتہ مخالفت ایتشم کبی کویستردرک بر حقیقت شرعیہ بی جہل و تعصبک یدندہ محو ایتمکن باشقہ برشی دکلدور . اولیہ مقدماتی براقوبندہ نتیجہ بیہ بر لسان مزیفاہ هجوم ایتک فن آداب مناظرہ بیہ موافق اولماسہ کرک . نتیجہ نک فساد، مقدماتک فساددن نشأت ایدر ، مقدمات ، غاسد دکل ایسہ ، بہہ حال نتیجہ نک صحیح اولماسی لازم کلزمی ؟ مقدماتندہ فساد وار و بو فساد ترمدہ ایسہ تعین یوریکزدہ آکا کورہ اصول مناظرہ بیہ توفیقاً مباحثہدہ بولنہم .

ایستہ ؛ بومسئلہ نک نظر کردن اہمیتی ازالہ ایتک ایچون عینی ماہیتی حائر اولان برچوق مثاللرک ایراد و نقلی قابل ایسہدہ تکثیر ایتلہدہ فائدہ اولمادیغی ایچون بریہ اکتفا ایدادی شویلہ کہ :

جناب حق قرآن کریمده ( وَاذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا ) آیت جلیله سیه احرامده ایکن حرام اولان صیدک ، احرامدن چقدقدن صوکر ا جائز اولدیغنی بیان بویوریور ؛ حالبوکه حکومت مواسمک برچوق قسملرنده بری ویحری صیدی منع ایچون نظام وقانون وضع ایدیور . ایشته بویله نص ایله جوازی ثابت اولان برقعلی اولی الامر منع ایدیور . فکرنیکزه کوره جناب حقک حلال ایتدیکی طبیائی تحریم ایدیور .

( فانکحوا ) و ( فاصطادوا ) امرلرینک ماهیت اعتباریله نه فرقی وارددر ؛ جواز ، هر ایکی آیت جلیلهده عیندر . حال بویله ایکن ( فاصطادوا ) امرینه قارشنی اولی الامر قانون وضع ایتدیکی حالده بوکا قارشنی لسان شریعت ساکت وایکم قالیورده . عینی ماهیتی جائز اولان تعدد زوجات حقنده کی آیه قارشنی بر مطالعه علمیه وفقهیهده یوللایمی ، بوکا باشقه بررتک ویریلهرک هجوم ایدیور ، نیلمه م بو دوغرومیدر ؟

ایز میو میخونی  
منصوری زاده  
محمد سعید

## اسلام صواری

استانبول :

مفقوره مسلمسی و باب هلیل مشیخک بر عزلی — مجموعه هیئتنبجه شخصی تالیملیان اسکیشهر نائینک باب مشیخجه عزلی ایدینش اولدینی ایشیدیلدی . بو حال نه بزم ایچون نهده قارئریمز ایچون مه پیر حاده دکلدی . فقط ایشیک ایچنده اصل مملکتیزک ، بالخاصه باب مشیخت منسوبینک ذهنیتی ، دوشونجه سنی کوستره جک برجهت وارددر که بز اصل بوندن دولایی بو حاده تک قیدایدیلنی مناسب کوربیورز : وقعه شویله جریان ایدیور : قوجه لری بالقان محاربه لرندن عودت اتمه ن برچوق اسکیشهرلی قادینلر درد لرینه درمان آرامق قیلندن شهرک نائینه مراجعت ایله نه پایلیقی لازم کادیکنی اوکره تک ایستلر . نائب اغندی ده بالطبع انتظار ایله امر ایدره . فقط کونلر ، هفت لره ، آیلر کچدیکی حالده قوجه لرینک